

În Acta Varia (FHDr IV, Ed. Academiei, Buc., 1982), într-un Chrisobul din iunie 1321 se pomenesc vlahii Moutzades, vlahul Coloniates și vlahii lui Chalkia (o fi antroponimul la originea oiconimului Kilkis ?) și un sat Rasovista... satul Lozetzi (20 de fumuri ale vlahilor lui Bisotas și Liguros).

Lingviștii greci derivă Kilkis de la Καλλικὼς (Kallikos, roman Callicum), deformare a Γαλλικὼς (Gallikos, Gallicum), care ar atesta trecerea Galatiilor. Explicația este destul de pertinentă din punctul meu de vedere.

Propun însă o etimologie alternativă, derivată din numele vlah Chalkia, care după mine ar fi și el derivat poate dintr-un un nume tribal... anume calucōnes, indicat de Philippide drept popor din Vindelicia (Philippide-„Originea românilor I”, pag. 240). Acest trib este indicat de Samuel Butler cu coordonatele (47 10N, 10 0E), dar nu în Vindelicia, ci la limita dintre Vindelicia și Rhætia, dar în Rhætia, la izvoarele râului Licus.

Acest trib avea un corespondent în Germania, un trib numit tot calucōnes (51 40N, 12 30E), pe malul drept al râului Sala, la vărsarea acestui râu în fluviul Albis.

Vizigoții distrug așezarea ce precede Kilkis în 395 e.n., dar în loc se ridică o fortificație a prefecturii pretoriene a Traciei.

Am căutat și corespondentul muntelui Paiko 1650 m. Acesta ar fi râul Căicus, astăzi râul Grimakli (39 5N, 27 20E) în Asia Mică, care se vărsa (se varsă) în Marea Egee în dreptul localității Elaca; Pergamus era adiacent râului Căicus...

Cei care au dat denumirile trebuie să fi fost coloni ai romanilor (veterani așezați la vatră ?). Să fi provenit mare parte din ei din provincia Scythia Minor ? Altminteri de ce ar fi fost numiți megleno-românii din Țârnareca cu numele arhaizant de Karpi ?

Alte ipoteze de etimologie alternativă: numele Kilgis să provină de la denumirea provinciei Cilicia ori de la tribul scito-grec al calipizilor ?

În cazul în care considerăm că sudul Scythiei Minor era mai predispus la elenizare (sub influența cetăților grecești): Cranea (Ecrene), Dyonosopolis/Crunoi (Balcik), Bizone (Cavarna), Tirizis (Caliacra), apoi Callatis (Mangalia)- colonie doriană a Heracleei Pontice, Tomi (Constanța)- colonie ioniană a Miletului, în timp ce mai la nord erau doar: Histros (Caranasuf)- colonie ioniană a Miletului, Orgame (capul Dolojman ? sec. V î.e.n.), Halmyris (Dunavățul de Jos ori Zaporojeni), Tyras (Cetatea Albă) și caracterul latin s-ar fi putut conserva mai bine (?). M-am raportat la o hartă din C. Giurescu- "Istoria Românilor", Ed. Cugetarea-Geoge Delafras S.A., București, pag. 32 Bis, verificând cu harta din "Istoria României I", Ed. Academiei 1960, pag. 490 bis și la detalii din Bărbulescu, Deletant, Hitchins- "Istoria României", Ed. Enciclopedică, 1998.. Presupun că în contextul edificării unei Europe Unite Economice și comerciale (dar cât de fiscale ?), trebuie să ne manifestăm mai concilianți cu apărătorii cauzelor greacă și macedoneană/bulgară și să ne raportăm la totalitatea denumirilor meglene (inclusiv la cele megleno-române) ca să putem justifica ipoteza unei Axiuopoli (Municipalitatea Paionia) ori a Axiochori provenite din Scythia Minor (o traducere a anticului Axiopolis ?).

Mai există localitățile numite Corona în Municipalitatea Paionia (Anticul Cranea/Ecrene sau Crunoi/Balcik ?)... o Curuna era și cătun al Liumniței/Skra; Stathis (Municipalitatea Goumenissa)... poate anticul Stratonis ? (nu o găsim sub această formă la Procopius)...; Karpis cu antica Vila Carporum (numele megleno-român Țârnareca/Cernareca amintește de Tsierna/Dierna-modern Orșova... Porțile de Fier necesitau navigatori buni pentru traversare datorită dificultăților de navigație... În plus, posibil bizantinii fortifică zona de contact cu magharii prin aducerea de oameni fideli ?). Să fie oare reală ipoteza corespondenței Axiuopoli (Paionia, Grecia, oiconimul relativ recent derivă de la râul Axios; în macedo-slavă localitatea se numea până în 1927 Boymitsa) cu Axiopolis ? În perioada otomană, valea Axios era numită Roumlouki/Valea Romanilor, în macedo-slavă Vardar...

De ce nu am căuta și la megleno-români corespondențe ? Barovița/Borovița-Kastaneri să corespundă anticului Beroe/Biroe (Piatra Frecăței) de la Dunăre oare ? Numele oiconimului Beroivăț/Boriloveț plasa Cula Bg. pare mai apropiat fonetic de anticul Beroe/Bereum, dar cine ar putea ști cu certitudine ? La fel pentru Cupa/Cupă-Koupa, doar Capidava mi s-ar părea apropiat, dar...

Pentru antroponimul Dogiama din Kastaneri/ Barovița ar exista un ipotetic corespondent toponimic în localitatea Doaga Vrancea (doar că acolo nu am regăsit existent antroponimul Carp). Să corespundă anticului sat chora Dagei, pomenit lângă Histria (Ist. Rom., I, Ed. Academiei, 1960, pag. 510 și SCIV; II, 2, 1951, pag.137...) ? În ce măsură reproduce acest oiconim antic o nume de zeitate scitică amintită de Herodot: Thagimasadas/gr. Poseidon este relativ neclar.

Localitatea Polikastro era denumită în vechime sub dominație turcă Karasouli, amintită și de Nenițescu. Ori în Dobrogea avem o Vale Carasu... (probabil denumire pecenegă-cumană sau turco-tătară), pe cursul căreia s-a construit Canalul Dunăre-Marea Neagră Se pare că în vechime valea se numea Axios (Claudiu Aelianus numește Axios râul din vecinătatea cetății Tomis FHDr I, pag. 647, CVIII, Xiv, 25). Tot el scrie cum se pescuiește somnul din Dunăre de către istrieni: cu boii care trag de fir și cu momeală din plămân de taur (poveste e interesantă). El pe locuitori îi numește misi (moesi ?): de lângă Heracleea -probabil Callatis, colonie a Heracleei- și de lângă apele râului Axios). Dacă au fost mutați, cei din Scythia Minor probabil au fost instalați întâi în Tracia (ori Paionia), abia mai apoi la avansul statului bulgar să se fi așezat în Meglenia, ca o ipoteză... (!?). Textele istorice (Teophanes Confessor) menționează faptul că Focas (ovaționat ca comandant) strămută trupele din Europa în Asia în anul 6096 (604 conform FHDr II, pag. 617) (!?)...

Apropierea Kilkis de Callatis și Paiko de Peuce mi se par forțate (Peuce era numele unei nimfe scitice sau sarmatice conform Valerius Flaccus, Argoonauticele, VIII, 217-219 FHDr I, pag. 429, iar Paiko/bg., msl. Pajak, ar fi forma elenizată a numelui Peuce ? iar Kilkis sună mult diferit și transformat fonetic față de oiconimul Callatis, deși poate retransmis prin intermediul antroponimului Chalkia, cine știe ? Să fi fost două denumiri, una latină și o alta elenă pentru orașul Callatis ?)... La Kalka (lângă Mariuopol la Marea de Azov) în 1227 s-a dat o bătălie între cumani, ruși și respectiv mongoli (Philippide- "Originea românilor II", pag. 273), posibil coincidentă...

Am să enumăr și vârfurile masivului Paiko (care este o extensie spre nord-est a masivului

Ipoteză speculativă alternativă: asupra etimologiei toponimului Kilgis

Scris de Valentin-Claudiu I. DOBRE

Vineri, 26 Martie 2021 13:45 - Ultima actualizare Luni, 19 Aprilie 2021 17:29

Voras): Skra 1097m, Tsouma 1219m, Vertopia 1490m, Pirgos 1494m, Kadasti 1607m, Ghola Tsouka 1650m. Doar Vertopia atrage atenția, deși Tsouma ar fi conform Ciuma (nume propriu Ciomu ?), iar Tsouka conform Ciuc ?

Pe un scut de la Dura-Europos de paradă, era o bucată de piele pictată (un pergament care cuprindea o listă de etape de-a lungul Mării Negre, de pe coasta bulgară până în Crimeea). Apar următoarele: Dionysopolis, Timum, Bizone, (Capul) Tirizis, Callatis, Amlaidyna, Stratonis, Tomis, Halmyris,... Istru.... (semne ilizibile)... Danubis... (semne ilizibile), Tyras. Și itinerariul lui Antoninus dă localitățile și distanțele dintre ele (FHDR I, pag. 748-749).

Mai multe argumente decât atât nu am putut găsi.

Scris de Valentin-Claudiu I. DOBRE și Gheorghița N. Dobre din surse scrise și internet